

Для реалізації досліджуваної проблеми доцільно використовувати у практиці роботи наступну модель формування пізнавальних інтересів учнів у позакласній роботі, яка має комплексний характер і охоплює чотири підструктури діяльності особистості: психофізіологічну, пізнавальну, мотиваційну, комунікативну. Виділення цих підструктур зумовлено об'єктивними факторами, які є важливими для творчої діяльності школяра, коли в центр уваги ставиться особистість, її емоційний стан та індивідуальна своєрідність.

В організації позакласної роботи з метою виховання творчої особистості слід також дотримуватися таких необхідних умов: зв'язок навчально-виховної роботи на уроках і в позакласній роботі; широка самодіяльність учнів та надання їй пошуково-дослідницького характеру; широке поєднання індивідуальної та колективної роботи. Провідним фактором формування пізнавальних інтересів вважається пізнавальна діяльність, яка є формою активного ставлення людини до оточуючої дійсності [2]. Виділяють такі види прояву інтересу учнів у пізнавальній діяльності: споглядальний, споглядально-дійовий, пізнавальний, пізнавально-творчий, теоретичний та теоретично-конструктивний. Інтерес є своєрідною складною динамічною системою кількісних і якісних змін в інтелектуальній і соціальній діяльності учня в залежності від його віку, особливостей психіки, яку треба враховувати під час формування і розвитку школярів.

В умовах позакласної роботи найбільш доцільною організаційно формою є гуртки та їх поєднання у вигляді товариств, які розраховані на тривалу діяльність учнів. Теоретична робота учнів повинна мати тісний зв'язок з практикою, збагачуватись спостереженнями у навколишньому середовищі, практичними вміннями і навичками учнів під час стаціонарних та польових досліджень (природничого, екологічного, рекреаційного, екскурсійного, туристсько-краєзнавчого), мати суспільно корисний характер. Дослідницький характер діяльності сприяє розвитку в учнів самостійності, допитливості, професійної орієнтації, виховує справжній пізнавальний інтерес.

Список використаних джерел

1. Моляко В. А. Проблема психологического изучения таланта / В. А. Моляко // Психологическая наука: проблемы и перспективы. Часть III: Способности, труд, творчество. – К., 1990. – С. 73–74.
2. Зязюн І. А. Краса педагогічної дії : навчальний посібник [для вчителів, аспірантів, студентів середніх та вищих навчальних закладів] / І. А. Зязюн, Г. М. Сагач – К. : Укр.-фінський ін-т менеджменту та бізнесу, 1997. – 302 с.

УДК37.091.12

АТРОЩЕНКО Т. О.
Мукачівський державний університет, Україна

ХАРАКТЕРИСТИКА ОСОБИСТІСНИХ ЯКОСТЕЙ УЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Нова ситуація в суспільстві задає нові цілі навчання і виховання, а вони, в свою чергу, визначають вимоги, що висувуються до особистості учителя початкових класів, який повинен не тільки забезпечувати елементарну освіту дітей, а й сприяти

розширенню їхнього кругозору, цілісної картини світу засобами розвитку пізнавальної активності, виховання прагнення до подальшої самоосвіти.

Педагогічна наука, так само, як і філософія та психологія, в понятті особистості увиразнює найістотніші характеристики конкретної людини з огляду на її культуру, особливості характеру, поведінки, індивідуальних проявів життєдіяльності. Але, на відміну від філософії, педагогіка конкретизує граничне, філософське бачення особистості крізь призму реальних проявів діяльності й спілкування індивіда в царині навчання і виховання [1, с.60].

В рамках нашого дослідження актуальною є класифікація рис особистості К. Гнезділовою (дослідниця проблем розвитку особистісних якостей), яка вважає, що їх слід поділяти на загальні (свідомість), моральні (відображення соціальної характеристики особистості), інтелектуальні (розумові), вольові та емоційні (саморегуляція особистості). Однією з важливих загальних якостей вважається суспільна спрямованість, компонентами якої є суспільно цінна мета, соціально значимі мотиви поведінки та діяльності, наявність переконань, ціннісні орієнтації тощо. До моральних якостей науковець відносить гуманізм, працелюбство, чесність, принциповість, відповідальність та ін. До інтелектуальних – усвідомленість діяльності, логічність, розсудливість, об'єктивність та ін. До вольових якостей можна віднести самостійність, дисциплінованість, відповідальність, незалежність, активність та ін. [2, с.151].

Під час виконання людиною своєї професійної діяльності цінуються не тільки її професійні знання, вміння, а й професійні та особистісні якості, оскільки, як зауважує Л. Белова, «...зростають вимоги не тільки до професійної підготовки, але й до особистісних якостей, здатних забезпечувати успішність адаптації та можливість самореалізації людини у світі, що швидко змінюється» [3, с.79].

Згідно з концепціями професіоналізму (О. Бодальов, Н. Кузьміна, Л. Мітіна, В. Моляко, Н. Ничкало, А. Реан та ін.), характеристики особистості істотно впливають на результати діяльності саме в процесі професіоналізації особистості як фахівця.

Розглядаючи професійно значущі якості педагога, відома дослідниця Л. Мітіна виділяє понад п'ятдесят особистісних властивостей учителя (як професійних якостей, так і власне особистісних характеристик). Серед них: вихованість, витримка і самовладання, гнучкість поведінки, гуманність, дисциплінованість, доброта, сумлінність, доброзичливість, любов до дітей, відповідальність, чуйність, політична свідомість, порядність, принциповість, справедливість, прагнення до самовдосконалення, чуйність та ін. Цей загальний перелік властивостей складає психологічний портрет ідеального вчителя [4, с. 19 – 20].

Більшість дослідників особистості учителя вказують на те, що у педагогічній професії неможливо відокремити професійний аспект діяльності від особистісного. По-перше, людина засвоює необхідні знання, уміння та навички лише в особистісному контексті, пропускаючи їх через афективно-ціннісну структуру особистості. Перед тим, як бути втіленими у педагогічну практику, знання мають стати особистісним надбанням учителя, перетворитися у власні цінності, установки, поведінкові лінії. Професійні особистісні якості є тими внутрішніми умовами,

переломлюючись через які, знання перетворюються у компетентність та професійну майстерність учителя.

У сучасній психології і педагогіці до особистості учителя висувається ряд вимог, які поділяються на головні та другорядні, а також стійкі та змінні. Без головних неможливо стати кваліфікованим учителем, а другорядні створюють педагога як яскраву особистість. Стійкі, постійно притаманні учителям всіх часів і народів, а змінні, зумовлені особливостями даного етапу соціально-економічного розвитку суспільства.

Серед головних, Р. Немов [5, с. 522-537] виділяє у професіоналізмі учителя наступні якості: любов до дітей, наявність спеціальних знань з предмету, широка ерудиція, педагогічна інтуїція, високорозвинений інтелект, високий рівень загальної культури і моральності, професійне володіння методами навчання і виховання. На нашу думку, у ракурсі сучасних світових політичних реалій, необхідно додати такі важливі якості як терпимість, міжетнічна толерантність, культура міжнаціонального спілкування тощо. Додаткові, чи другорядні: комунікабельність, артистичність, весела вдача, хороший смак. Головні та другорядні якості в сукупності складають індивідуальність педагога.

Для того, щоб вчасно і більш точно встановити вимоги до особистості сучасного учителя початкових класів, необхідно правильно оцінити тенденції політичного, соціального і економічного розвитку суспільства, а також визначити, якими якостями в цьому суспільстві має бути наділене підростаюче покоління.

Список використаних джерел

1. Андрущенко В. Формування особистості вчителя в сучасних умовах // Політичний менеджмент. / В. Андрущенко, В. Табачек – №1 – 2005. – С.58 – 69.
2. Гнезділова К. М. Формування особистісних якостей майбутнього фахівця / К. М. Гнезділова // Вища школа України в умовах глобалізації та інтеграції : Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції (27 – 28 березня). – Черкаси : Вид-во ЧНУ, 2008. – С. 150 – 152.
3. Белова Л. О. Виховна система ВНЗ: питання теорії та практики / Л. О. Белова. – Х. : Вид-во НУА, 2004. – 264 с.
4. Митина Л. М. Учитель как личность и профессионал (Психологические проблемы) / Л. М. Митина. – М.: Дело, 1994. – 215 с.
5. Немов Р. С. Психология образования / Р. С. Немов. – М., 1998. – 596с.

УДК376.011.3. – 0521(100)

БАЙКАНИЧ А.В.
ЛАЛАК Н.В.
Мукачівський державний університет, Україна

РОЗВ'ЯЗАННЯ ПРОБЛЕМИ ІНТЕГРОВАНОЇ ОСВІТИ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ В ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ

Сьогодні в Україні здійснюються перші кроки на шляху запровадження інклюзивної освіти. Між тим у законодавствах багатьох країн світу (Канади, Кіпру, Данії, Ісландії, Індії, Мальти, Нідерландів, Норвегії, ПАР, США та інших) інклюзивна освіта давно займає пріоритетні позиції. Міжнародна стратегія

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>